

حقوق کیفری اختصاصی
سرقت تعزیری و رایانه‌ای

«حاوی مباحث استدلالی، حقوقی، فقهی»

مهدی سالاری شهر بابکی
عضو هیأت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی
دانشگاه شیراز

سرشناسه : سالاری، مهدی، ۱۳۳۲ -
عنوان و نام پدیدآور: حقوق کیفری اختصاصی: سرقت تعزیری و رایانه‌ای
«حاوی مباحث استدلالی، حقوقی، فقهی» / مهدی سالاری شهربابکی
مشخصات نشر: تهران: نشر میزان، چ ۱، ۱۳۸۹، چ ۲ (ویرایش اول) ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری : ۴۰۰ ص.
فروست : نشر میزان؛ علوم اجتماعی ۱۲۸۲.
شابک : 978-622-212-091-7
وضعیت فهرست‌نویسی : فیدیا
موضوع : دزدی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع : Larceny -- Law and legislation -- Iran
موضوع : دزدی -- Theft
موضوع : جرایم کامپیوتری -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع : جرایم علیه اموال
رده‌بندی کنگره : KMH ۴۲۳۴
رده‌بندی دیویی : ۳۶۴/۵۵۰۲۶۲
شماره کتابشناسی ملی : ۵۹۱۷۸۴۷

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز
از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
لطفاً در صورت مشاهده، موارد را به شماره تلفن‌های ذیل اطلاع دهید.

۱۲۸۲

نشر میزان

حقوق کیفری اختصاصی
سرقت تعزیری و رایانه‌ای
مهدی سالاری شهربابکی

چاپ دوم: پاییز ۱۳۹۸

با تجدیدنظر کامل

قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان

شماره: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۷-۹۱-۲۱۲-۶۲۲-۹۷۸

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از چهارراه سهروردی، خ کاووسی‌فر، کوچه نکبسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱
فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخرآزی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۰

واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱

پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ
«سورة حديد، آية ٢٥»

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ * مُهْطِعِينَ
مُتَّعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ

«آیات شریفه ۴۲-۵۱، سوره مبارکه ابراهیم»

و هرگز مپندار که خداوند از کردار ستمکاران غافل است بلکه کیفر ظالمان را به تأخیر می‌اندازد تا آن روزی که چشمهایشان در آن روز خیره و حیران است. در آن روز سخت آن‌ها همه شتابان و هراسان سر به بالا کرده و چشمها واله مانده و دل‌هایشان از شدت عذاب به دهشت و اضطراب است.

تقدیم

هدیه‌ای بسیار ناقابل و بی‌نهایت ناچیز، تقدیم به قطب عالم امکان و محور عالم وجود و واسطه بین غیب و شهود یعنی حضرت ولی عصر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و ارواحنا لمقدمه الفداء و به رزمندگان دلیر اسلام این وارثان به حق خون حسین «ع»، و به جهادگران راه حق و حقیقت، این پیکارگران صحنه‌های حماسه و خون و این اسطوره‌های مقاومت و تقوی و پیروزی، و به لاله‌های گلگون کفن و به خون خفته فلسطین تا اریتره و الجزیره، افغانستان تا عراق، بوسنی تا چین، و از غرب سرزمین دلاورخیز و خونین ایران زمین تا جنوب آن و از اقطار عالم اسلام تا اقصی نقاط آن، و نیز پیشکش به دلیر مردان و عزیزانی غیرتمند از خانواده معظم شهدا، آزادگان و جانبازان و دیگر طلایه‌داران آزادی از یوق جباران و هواجس نفسانی، که همواره احیاکننده و حامی حق و حقیقت و عدالتی می‌باشند که پدران و اجداد و نیاکانشان به پای آن جان باختند و خون خویش را به رایگان نثار آن کردند.

اللهم اشغل الظالمين بالظالمين، اللهم اصلح كل فاسد من امور المسلمين

فهرست مطالب

تقدیم.....	۴
پیشگفتار.....	۱۳
بخش اول: سرقت تعزیری	
مقدمه.....	۱۸
نظریه اول - عدم اعتبار ماده ۱۰۸ ق.ت «مصوب ۱۳۶۲».....	۲۱
الف - اخلال در نظم.....	۲۲
ب - ایجاد اخافه.....	۲۳
ج - بیم تجری مرتکب.....	۲۳
د - بیم تجری دیگران.....	۲۳
نظریه دوم - منسوخ نبودن ماده ۱۰۸ ق.ت «مصوب ۱۳۶۲».....	۲۴
فصل اول - کلیات	
مبحث اول - مطالعه سیر تاریخی و تحول بزه سرقت.....	۳۰
گفتار اول - بررسی اجمالی سیر تاریخی بزه سرقت.....	۳۱
گفتار دوم - مروری اجمالی بر سیر تحول قانون گذاری بزه سرقت در ایران.....	۴۷
مبحث دوم - بررسی مفهوم و تعریف حقوقی سرقت.....	۷۶
گفتار اول - واژه شناسی «مفهوم سرقت».....	۷۷
گفتار دوم - تعریف سرقت.....	۸۰
۱- طرح مسئله و تشریح ریشه های تاریخی آن.....	۸۰
۲- تعاریف ارائه شده توسط حقوقدانان ایران.....	۸۳
۳- نظریه و تعریف مقبول.....	۸۵

۶ □ حقوق کیفری اختصاصی - سرقت تعزیری و رایانه‌ای

- گفتار سوم - نتایج حاصل از تعریف سرقت..... ۸۶
- مبحث سوم - اقسام سرقت..... ۹۱
- فصل دوّم - مطالعه ارکان اختصاصی بزه سرقت..... ۹۷
- طرح موضوع:..... ۹۸
- مبحث اول - ربایش..... ۱۰۱
- گفتار اول - شناسائی مفهوم ربایش..... ۱۰۲
- گفتار دوّم - تئوریهای زمان ربایش..... ۱۰۶
- ۱- نظریه وضع ید..... ۱۰۶
- ۲- نظریه انتقال شیء..... ۱۰۷
- ۳- نظریه وسطی «بینابین»..... ۱۰۷
- گفتار سوم - ثمره و آثار تئوریهای زمان ربایش..... ۱۰۸
- گفتار چهارم - مراحل تحقق و تکمیل ربایش..... ۱۱۹
- ۱- وضع ید «قبض شیء»..... ۱۲۱
- ۲- اثبات ید..... ۱۲۲
- ۳- زمان تکمیل و تحقق ربایش..... ۱۲۳
- گفتار پنجم - شرایط تحقق ربایش..... ۱۲۵
- ۱- عدم تسلیم مال توسط مالباخته..... ۱۲۵
- ۱/۱- تسلیم مال و آثار آن..... ۱۲۵
- ۱/۲- اقسام کلی تسلیم..... ۱۳۳
- الف - تسلیم مال به منظور استرداد یا مصرف معین..... ۱۳۴
- ب - تسلیم مال مبتنی بر تشبث دیگری به وسائل متقلبانه..... ۱۳۵
- ج - تسلیم مال مبتنی بر اشتباه و غفلت..... ۱۳۶
- د - تسلیم مال ناشی از عدم شعور یا اکراه..... ۱۳۶
- ه - تسلیم مالی ناشی از اضطرار یا ضرورت..... ۱۳۷
- و - تسلیم اختیاری..... ۱۴۰
- ۲- منقول بودن مال موضوع ربایش..... ۱۴۱

فهرست مطالب □ ۷

- اول - چگونگی سرقت نسبت به منافع و اموال معنوی..... ۱۴۲
- دوم - سرقت آب، برق، گاز و تلفن..... ۱۴۴
- الف - سرقت آب..... ۱۴۴
- ب - سرقت برق..... ۱۴۸
- ج - سرقت گاز..... ۱۵۸
- د - سرقت تلفن..... ۱۵۸
- ۳- تحقیق ربایش با فعل مثبت..... ۱۶۰
- ۴- وجود قصد در ربایش..... ۱۶۴
- الف - عمد در فعل ارتكابی..... ۱۷۹
- ب - ملتفت مال غیر بودن..... ۱۸۱
- ج - التفات به حرام داشتن..... ۱۸۴
- د - ربایش مال بعنوان دزدی..... ۱۸۶
- مبحث دوم - مخفیانه بودن..... ۱۹۱
- ۱- شرح مطلب..... ۱۹۲
- ۲- نتیجه حاصله..... ۲۰۲
- ۳- تکمله..... ۲۰۷
- مبحث سوم - مالیت داشتن مسروقه..... ۲۱۳
- ۱- تعریف مال..... ۲۱۴
- ۲- نتایج حاصل..... ۲۱۸
- الف - ربایش انرژی، حرارت و برودت..... ۲۱۸
- ب - ربایش اشیاء بی ارزش..... ۲۱۹
- ج - ربایش شراب و خوک و امثال آن..... ۲۱۹
- د - ربایش انسان..... ۲۲۰
- مبحث چهارم - متعلق به غیر بودن مال مسروقه..... ۲۲۵
- ۱- تحلیل و تشریح موضوع..... ۲۲۶
- ۲- نتایج حاصله..... ۲۲۷
- نتیجه اول - لزوم قابلیت تملک داشتن شیء ربوده شده و ثمره آن..... ۲۲۷

۸ □ حقوق کیفری اختصاصی - سرقت تعزیری و رایانه‌ای

- نتیجهٔ دوّم - لزوم تعلق به غیر داشتن شیء مسروقه و ثمره آن..... ۲۲۸
- الف - حکم اموال مباحه..... ۲۳۱
- ب - حکم اشیاء متروکه «اعراض شده»..... ۲۳۸
- ج - حکم اموال لقطه..... ۲۴۲
- د - حکم حیوان ضاله..... ۲۵۱
- ه - حکم دفینه مجهول المالك..... ۲۵۲
- نتیجهٔ سوم - متعلق به سارق نبودن مسروقه و ثمره‌ی آن..... ۲۵۳
- الف - حکم اموال مشترک..... ۲۵۶
- ب - حکم اموال عمومی..... ۲۶۲
- ج - احکام اموال وقفی..... ۲۶۳
- د - حکم اموال بیت‌المال..... ۲۷۰
- ه - حکم اموال اقارب..... ۲۷۱
- ۱- حکم سرقت بین ازواج..... ۲۷۴
- ۲- سرقت بین والدین و اولاد..... ۲۷۵
- اول - نظریه‌ی افراطی یا نظریهٔ اشد مجازات..... ۲۷۶
- دوم - نظریه‌ی بینابین یا نظریه‌ی تشدید مجازات..... ۲۷۷
- سوم - نظریه‌ی استحسان یا نظریه‌ی قیاسی تناسب مجازات..... ۲۷۸
- چهارم - نظریه ارفاقی یا نظریه مخففه‌ی مجازات..... ۲۷۹
- پنجم - نظریه تفریطی یا نظریه اخف مجازات..... ۲۷۹
- ۳- حکم سرقت بین سایر محارم و اقارب..... ۲۸۰
- و - حکم اموال مدیون..... ۲۸۴
- مبحث پنجم - مجازات سرقت..... ۲۸۹

بخش دوم: سرقت رایانه‌ای..... ۲۹۳

- مبحث اول - کلیات..... ۲۹۴
- ۱- مقدمه..... ۲۹۵
- ۲- مروری بر تاریخچهٔ پیدایش اینترنت در جهان..... ۲۹۵

فهرست مطالب □ ۹

۲۹۷	۳- گذری بر تاریخچه اینترنت در ایران.....
۲۹۹	۴- هکرها به عنوان سارقان رایانه‌ای.....
۳۰۱	۵- شیوه‌های گوناگون سرقت رایانه‌ای.....
۳۰۳	۶- سرقت از بانک‌ها.....
۳۰۷	مبحث دوّم - وجوه اشتراک و افتراق سرقت رایانه‌ای با سنتی.....
۳۰۸	۱- وجوه اشتراک.....
۳۱۰	۲- وجوه افتراق.....
۳۱۶	۳- آثار.....
۳۱۸	۴- نتیجه.....
۳۲۱	مبحث سوم - مجازات سرقت رایانه‌ای.....
۳۲۵	قسمت ضمیمه
۳۲۶	ضمیمه ۱: وجوه افتراق و اشتراک مصادیق مجازی سرقت با غضب.....
۳۲۶	۱- طرح موضوع.....
۳۲۶	۲- مصادیق سرقت مجازی.....
۳۲۶	الف - استلاب.....
۳۲۷	ب - انتهاب.....
۳۲۹	ج - اختطاف.....
۳۳۰	د - اختلاس.....
۳۳۲	هـ - احتیال.....
۳۳۲	و- قطع الطریق.....
۳۳۳	ز- طرّاری.....
۳۳۴	ح - مبنّج.....
۳۳۶	ط - نباشه.....
۳۳۸	۳- وجوه اشتراک غضب با سرقت.....
۳۴۱	۴- وجوه افتراق سرقت با غضب.....
۳۴۳	ضمیمه ۲: نیم‌نگاهی بر سرقت در رویه قضایی.....
۳۵۴	ضمیمه ۳: بحث تکمیلی پیرامون حرز در سرقت.....

۱۰ □ حقوق کیفری اختصاصی - سرقت تعزیری و رایانه‌ای

- الف - حرز از دیدگاه مذاهب خمسسه ۳۵۴
- ب - حرز از نظر حقوق موضوعه ۳۵۷
- ج - هتک حرز در فضای مجازی ۳۵۸
- د - نتیجه ۳۶۰
- ضمیمه ۴: تأملی پیرامون جرم انگاری سرقت انسان از منظر فقه امامیه و حقوق ایران ۳۶۴
- ۱- مقدمه ۳۶۵
- ۲- واکاوی سرقت انسان در فقه اسلامی و آثار آن ۳۶۵
- ۱-۲ جرم انگاری سرقت انسان از منظر فقه اسلامی ۳۶۵
- ۲-۲ آثار دیدگاههای فقه در تقنین و تفسیر مواد قانون ۳۶۸
- ۲-۳ دستاورد اثر فقهی و آثار قانونی ۳۷۱
- ۳- جرم انگاری سرقت انسان از منظر حقوق ایران ۳۷۲
- ۴- جمع بندی ۳۷۴
- ۵- نتیجه گیری ۳۷۸
- فهرست پاره‌ای از اهم منابع و مأخذ ۳۸۹
- الف) فهرست فارسی و عربی ۳۸۹
- ب) لاتین ۴۰۰

«از جمله وقایع تکان دهنده سرقت تعزیری»

خلاصه یک نمونه از گزارش‌های تکان دهنده‌ای که گاه و بیگاه از سرقت‌هایی که ماهیتاً تعزیری است و در رسانه‌های جمعی منعکس می‌شود و حاکی از ضرورت توجه وافر به وجوه و ابعاد مختلف این نوع سرقت است:

منصور محسن ۳۹ ساله که دارای سابقه ۱۸۰ فقره سرقت است، به طور معمول هر ده روز یک سرقت ماشین‌های گران قیمت مدل بالا را مرتکب می‌شود و دارای پنج فقره دستگیری و محکومیت است. اما هر بار مجدداً پس از آزادی روی به سرقت می‌آورد. نامبرده مهارت خاص و منحصر به فردی در سرقت دارد و به تنهایی مرتکب این جرم می‌شود، و با سرقت ماشین‌های گران قیمت و خروج بعضی از آنها از کشور پول کلانی را به جیب می‌زند.

به هر تقدیر او در اصفهان متعاقب شناسایی شدن توسط پلیس، به هنگامی که پا بر روی پدال گاز موتور خویش جهت فرار و زیر گرفتن مأمورین داشت با شلیک گلوله پلیس پاهایش از کار می‌افتد و دستگیر می‌شود.

«گزیده و تخلیص از اخبار ۸ صبح مورخ ۹۰/۳/۷ پیک بامدادی»